

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการปลูกฝังจิตพิสัยแก่นักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการปลูกฝังจิตพิสัยแก่นักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามหมวดวิชาของครูผู้สอนและขนาดของโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2543 : 40) ได้กลุ่มตัวอย่าง 307 คน จากนั้นนำมาสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – stage Sampling) ดังนี้

1.1 สุ่มร้อยละ 50 จากจำนวนโรงเรียนแต่ละขนาด ได้โรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 4 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 10 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 8 โรงเรียน

1.2 สุ่มร้อยละ 25 จากจำนวนครูผู้สอนหมวดวิชาสามัญทั่วไปได้จำนวน 182 คน ส่วนครูผู้สอนหมวดวิชาสังคมศึกษาจำนวน 125 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 307 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ ของผู้ตอบแบบสอบถาม และขนาดของโรงเรียน ได้แก่ หมวดวิชาของครูผู้สอนและขนาดของโรงเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็น ของครูผู้สอนที่มีต่อปัญหาการปลูกฝังจิตพิสัยแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความสนใจใฝ่รู้และสร้างสรรค์ ความมีน้ำใจ ความมีวินัย ความเป็นไทยและการบริโภคด้วยปัญญาในวิถีชีวิตไทย ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่าตามแบบของลิเคอร์ท ชนิด 5 ระดับ

แบบสอบถามได้ผ่านการพิจารณา จากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อขอความเห็นชอบในการสร้างแบบสอบถาม พร้อมทั้งตรวจแก้ไขเนื้อหาและการใช้สำนวนภาษา ตลอดจนพิจารณาความเหมาะสมทั่วไปของแบบสอบถาม จากนั้นได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูผู้สอนหมวดวิชาสังคมศึกษา และครูผู้สอนหมวดวิชาสามัญทั่วไปในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผลปรากฏได้ค่าความเที่ยง 0.9874 จากนั้นได้นำแบบสอบถามจำนวน 307 ฉบับ ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และได้รับแบบสอบถามกลับคืนและมีความสมบูรณ์จำนวน 307 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อปัญหาการปลูกฝังจิตพิสัยแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก วิเคราะห์จากการหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อปัญหาการปลูกฝังจิตพิสัยแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามหมวดวิชาของครูผู้สอน โดยการวิเคราะห์การทดสอบค่าที (t - test)

2.3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อปัญหาการปลูกฝังจิตพิสัยแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One way Analysis of Variance) เมื่อผลการวิเคราะห์พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่เฉลี่ยด้วยวิธีการของเซฟเฟ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยในครั้งนี้ปรากฏผลสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ผลจากการศึกษาความคิดเห็นของครู ที่มีต่อปัญหาการปลูกฝังจิตพิสัยแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ใน 5 ด้าน พบว่า ด้านความสนใจใฝ่รู้และสร้างสรรค์ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านความมีน้ำใจ ด้านความมีวินัย ด้านความเป็นไทย และด้านการบริโภคด้วยปัญญาในวิถีชีวิตไทย มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

2. ผลจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ที่มีต่อปัญหาการปลูกฝังจิตพิสัยแก่

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ใน 5 ด้าน พบว่า ด้านความสนใจใฝ่รู้และสร้างสรรค์ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความมีวินัย ด้านความเป็นไทย และด้านการบริโภคด้วยปัญญาในวิถีชีวิตไทย ครูผู้สอนหมวดวิชาสังคมศึกษา และครูผู้สอนหมวดวิชาสามัญทั่วไปมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกันทุกด้าน

2. ผลจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ที่มีต่อปัญหาการปลูกฝังจิตพิสัยแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ใน 5 ด้าน พบว่า ด้านความสนใจใฝ่รู้และสร้างสรรค์ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความมีวินัย ด้านความเป็นไทย และด้านการบริโภคด้วยปัญญาในวิถีชีวิตไทย ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกันทุกด้าน

อภิปรายผล

จากการวิจัยในครั้งนี้พบประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลจากการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อปัญหาการปลูกฝังจิตพิสัยแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ใน 5 ด้าน พบว่า โดยรวมด้านความสนใจใฝ่รู้และสร้างสรรค์มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านความมีน้ำใจ ด้านความมีวินัย ด้านความเป็นไทย และด้านการบริโภคด้วยปัญญาในวิถีชีวิตไทย มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ด้านความสนใจใฝ่รู้และสร้างสรรค์ มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ผลจากการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการปลูกฝังจิตพิสัยแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ยังไม่ประสบผลตามวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของการดำเนินงานเท่าที่ควร ซึ่งสาเหตุของปัญหา การปลูกฝังจิตพิสัยในด้านความสนใจใฝ่รู้และสร้างสรรค์อาจมาจากครูไม่เป็นแบบอย่างเรื่องความกระตือรือร้นแก่นักเรียน ครูขาดชุดการสอนเพื่อการปลูกฝังจิตพิสัยด้านความสนใจใฝ่รู้และสร้างสรรค์ โรงเรียนขาดการจัดบรรยากาศและ สภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการแสวงหาแนวทางใหม่ๆ และโรงเรียนขาดการสนับสนุนให้เกิดกิจกรรมชุมนุมที่ส่งเสริมความสนใจใฝ่รู้และสร้างสรรค์ เช่น ชุมนุม นักประดิษฐ์ ชุมนุมศิลปป็นรุ่นเยาว์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุกรี เป็น้อย (2539) ที่ได้ทำวิจัย เรื่อง ปัญหาการปลูกฝังคุณธรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่ามีปัญหาการปลูกฝังคุณธรรมอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านความมีน้ำใจ พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการปลูกฝังจิตพิสัยแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ได้ประสบผลตามวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของการดำเนินงาน ทั้งนี้ก็เพราะว่าครูสามารถบริหารเวลาเพื่อแสดงความชื่นชมยินดีในความดีงามของนักเรียนได้ เนื้อหาของรายวิชาที่สอนเปิดโอกาสให้ครูมีการสอดแทรกกิจกรรมเรื่องความมีน้ำใจ ครูได้ให้คำแนะนำตักเตือนด้วยความหวังดีเมื่อเห็นว่านักเรียนกระทำผิด ครูให้การยกย่องชมเชยประกาศเกียรติคุณนักเรียนที่มีความดีเด่นด้านความมีน้ำใจ และครูได้จัดนักเรียนหรือ อาสาสมัครไปร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อชุมชนและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2541) ที่ได้กำหนดกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนเพื่อการปลูกฝังจิตพิสัยด้านความมีน้ำใจด้วยการให้ครูเป็นแบบอย่างในเรื่องการช่วยเหลือ การตักเตือนด้วยความหวังดีเมื่อเห็นว่ากระทำผิด ให้การยกย่องชื่นชมผู้ที่ทำความดีหรือ ประสบความสำเร็จ ประกาศเกียรติคุณทั้งต่อหน้าและลับหลัง มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่เอาเปรียบผู้อื่นบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม

ด้านความมีวินัย พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ผลจากการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการปลูกฝังจิตพิสัยแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ได้ประสบผลตามวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของการดำเนินงาน ทั้งนี้ก็เพราะว่าครูได้สอดแทรกในการสอนรายวิชาเรื่องการประหยัดพลังงาน เช่น การปิดน้ำ ไฟฟ้า โรงเรียนมีป้ายหรือคำขวัญรณรงค์รักษาความสะอาด ความมีระเบียบวินัยครูให้การยกย่องชมเชยผู้ปฏิบัติตรงต่อเวลาและเคารพกติกา โรงเรียนได้จัดระเบียบให้ ชั้น – ลงอาคาร ชื้ออาหาร และการใช้ห้องสมุด ครูได้ปลูกฝังการปฏิบัติตนเป็นผู้น่าเชื่อถือทั้งในส่วนตนและส่วนรวม ครูได้ให้การนิยามยกย่องบุคคลที่มีระเบียบวินัยในการดำเนินชีวิต ครูใช้ กิจกรรมที่ผู้เรียนชอบที่สุดมาเป็นตัวช่วยเสริมแรง เช่น การเล่นเกม – ดนตรี และครูได้ติดตาม และประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองเมื่อนักเรียนมีปัญหาการกระทำผิดวินัย ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของสุทธิพงษ์ เพ็ชรดี (2538) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของครูในการส่งเสริมความมีวินัยในตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตภาคเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีบทบาทในการส่งเสริมความมีวินัยในตนเองให้แก่ นักเรียนอยู่ในระดับมากทั้งบทบาทด้านการสอนและบทบาท นอกเหนือด้านการสอนควรส่งเสริมมากที่สุดคือการกระทำตนเป็นแบบอย่างในด้านบุคลิกภาพและการวางตัว

ด้านความเป็นไทย พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ผลจากการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า การปลูกฝังจิตพิสัยแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ได้ประสบผลตามวัตถุประสงค์ และจุดมุ่งหมายของการดำเนินงาน ทั้งนี้ก็เพราะว่าครูได้สอดแทรกในการสอนรายวิชาเรื่อง การนิยมไทย ใช้

ของไทย ครูสอนสอดแทรกมารยาทไทยที่งดงาม เช่น การไหว้ การกล่าวคำสวัสดิ์ ขอโทษ ขอบใจ ขอบคุณ ครูส่งเสริมแนะนำนักเรียนในการใช้ภาษาไทย (พูด - เขียน) ให้ถูกต้อง ชัดเจน โรงเรียนมีส่วนร่วมเผยแพร่และอนุรักษ์ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมไทย และโรงเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมวันสำคัญของชาติศาสนาและพระมหากษัตริย์กับชุมชน ทั้งนี้ อาจสืบเนื่องมาจากกรมสามัญศึกษา (กรมสามัญศึกษา. 2535 : 60) ได้กำหนดวิธีการ จัดกิจกรรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติที่ชัดเจนด้วยการปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม โดยการสอดแทรกในบทเรียนในการสอนรายวิชาต่างๆ เช่น สอดแทรก ในการนำเข้าสู่บทเรียน สอดแทรกในกิจกรรมหรือเนื้อหาวิชา

ด้านการบริโภคด้วยปัญญาในวิถีชีวิตไทย พบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ผลจากการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการปลูกฝังจิตพิสัยแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ได้ประสพผลตามวัตถุประสงค์เรื่องการประหยัด ควบคุมจัดการแต่งกายของนักเรียนให้ถูกระเบียบ ครูปลูกฝัง การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนมีมาตรการควบคุมการจำหน่ายอาหารและ เครื่องดื่มที่ถูกสุขลักษณะ และครูมีส่วนร่วมกับชุมชนในการใช้และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ซึ่ง สอดคล้องกับแนวนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2541 : 6) ที่ได้ เสนอกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ของครูกับนักเรียนเพื่อการปลูกฝังจิตพิสัยด้านการบริโภคด้วยปัญญา ในวิถีชีวิตไทยด้วยการที่ครูต้องเป็นแบบอย่างการเลือกรับข้อมูลข่าวสารที่ให้สาระประโยชน์ ทันสมัยเหมาะสม การเลือกรับนันทนาการ การเลือกรับเพื่อนและสังคม การเลือกรับวิทยาการ และเทคโนโลยี ตลอดจนการเลือกรับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

2. ผลจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ที่มีต่อปัญหาการปลูกฝังจิตพิสัยแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ใน 5 ด้าน พบว่า ด้านความสนใจใฝ่รู้และสร้างสรรค์ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความมีวินัย ด้านความเป็นไทย และด้านการบริโภคด้วยปัญญาในวิถีชีวิตไทย ครูผู้สอนหมวดวิชาสังคมศึกษาและครูผู้สอนหมวดวิชาสามัญทั่วไปมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกันทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวิธีการปลูกฝังจิตพิสัยเป็นสาขาวิชาหนึ่งในหมวดวิชาสังคมศึกษาซึ่งแตกต่างจากหมวดวิชาสามัญทั่วไปตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ประกอบกับการจัดครูผู้สอนทำหน้าที่ปฏิบัติการสอน ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการได้คัดเลือกครูที่จบสาขาวิชาโดยตรงมาทำการสอนตามสาขาวิชาที่จบการศึกษาทำให้ครูผู้สอนหมวดวิชาสังคมศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจในสาขาวิชาสังคมศึกษาเป็นอย่างดี ส่วนครูผู้สอนหมวดวิชาสามัญทั่วไป ยังขาดความรู้ ความเข้าใจในวิชาการปลูกฝังจิตพิสัยจึงส่งผลให้ครูผู้สอนหมวดวิชาสังคมศึกษาและครูผู้สอนหมวดวิชาสามัญทั่วไปมีความคิดเห็นต่อปัญหาการปลูกฝังจิตพิสัยแก่นักเรียนแตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อปัญหาการปลูกฝังจิตพิสัยแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ใน 5 ด้าน พบว่า ด้านความสนใจใฝ่รู้และสร้างสรรค์ ด้านความมีน้ำใจ ด้านความมีวินัย ด้านความเป็นไทย และด้านการบริโภคด้วยปัญญาในวิถีชีวิตไทย ครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกันทุกด้าน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าจำนวนนักเรียนซึ่งเป็นตัวกำหนดขนาดของโรงเรียนไม่มีผลต่อปัญหาการปลูกฝังจิตพิสัยแก่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนควรให้การสนับสนุนให้ คณะครูได้จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนด้วยการตกแต่งโรงเรียน ห้องเรียนด้วยศิลปะแบบไทยเพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของความเป็นไทย

1.2 ผู้บริหารโรงเรียนควรให้การสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมชุมชนที่ส่งเสริมความสนใจใฝ่รู้และสร้างสรรค์ เช่น ชุมนุมฝึกประดิษฐ์ ชุมนุมศิลป์นันทนาการ

1.3 ผู้บริหารโรงเรียนควรให้การสนับสนุน ด้วยการนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และส่งเสริมการจัดกิจกรรม "วันอนุรักษ์มรดกไทย"

1.4 ครูควรเป็นแบบอย่างในเรื่องของความสนใจใฝ่รู้ และสร้างสรรค์ควรจัดหาสื่อการสอนเพื่อปลูกฝังจิตพิสัยแก่นักเรียน

1.5 นักเรียนควรแต่งกายแบบไทยในวันสุดสัปดาห์

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรได้ทำการวิจัย เพื่อศึกษาปัญหาการปลูกฝังจิตพิสัยแก่นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้ตัวแปรอื่น เช่น สถานที่ตั้งของโรงเรียน อาชีพของผู้ปกครอง เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาจิตพิสัยต่อไป

2.2 ควรได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การปลูกฝังจิตพิสัยแก่นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

2.3 ควรได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษา ปัญหาการปลูกฝังจิตพิสัยแก่นักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้ศึกษาตัวแปรจากการบริหาร การวางแผน การดำเนินงาน การติดตามประเมินผล เพื่อจะได้ทราบปัญหาที่แท้จริง